

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisitorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

De Excomvnicatione Inqvisitoris eius socij & notarij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

inquisitorum: nu. 418. ver. item inquisitores. Monachi huius privilegij de quo hic Eymericus meminisse etiam videtur.

DE EXCOMMUNICATIONE Inquisitoris, eius socij, & notarij.

QVÆSTIO IX.

Excommunicare possit Inquisitor & eius notarij ab Apostolicę Sedis delegatus.

Vicesima prima quæstio est: Vtrum sedis Apostolicę delegatus, aut executor, a sede Apostolica deputatus, possit inquisitorem, & eius notarios excommunicare.

Respondemus quod non, vt patet in litteris prædictis domini Urbani iij. tenoris sequentis: Ne inquisitionis negotium contra damnatam heresim prudentiã vestra committum, impediri (& absit) propter aliquorum astutiam, vel etiam retardari contingat, vobis nullus sedis Apostolicę delegatus, vel subdelegatus, ab eo conseruatus, aut etiã executor a sede Apostolica deputatus eadẽ, seu etiam deputandus, in vos, vel quatuor notarios siue scriptores vestros, super his vobis fideliter obsequetes, quamdiu in prosecutione huiusmodi & negotij vos & ipsi fueritis, possit excommunicationis, vel suspensionis, aut interdici sententiam promulgare, absque specialis mandato prædictę sedis faciente plenã, & expressam de hac indulgentia mentionem: decernentes irritã, & inane, si secus fuerit attentatum. Nulli ergo, &c.

COMMENT. LXX.

In signe hoc est, & præclarum privilegium fauore fidei concessum, ne cause religionis propter excommunicationem inquisitorum, aut aliorum officij ministrorum deferantur, aut impediatur; et iterum impeditis iudicib. heretici impune grassentur.

Concessit Urbanus hoc privilegium inquisitoribus anno Domini MCCLXI. idem prorsus tribuebat paucis antea annis. A lex. 1111. anno Domini MCCLIX. Anagnin. xiiij. Cal. Maij, refertur; in libro privilegiorum ord. Prædicat. fol. 49. pag. 1. idem concessit etiam Clemens IIII. rescripto incipiente: Catholicę fidei. vers. vos enim eorum. quod refertur supra apud Eymericũ. p. 2. & huius etiam privilegij meminit Campegius apud Zanchinum c. 31. vers. secundum autem.

a Vel quatuor notarios siue scriptores vestros, Quod hic de quatuor notarijs dicitur, de plurib. etiã intelligendum est, si plures constituerentur; & quatuor expressis, quoniam tunc illi sufficiebant.

An autem hoc privilegium de non excommunicationis Inquisitoribus vel eorum notarijs competat etiam nunc alijs inquisitorum, & sacri officij ministris, veluti aduocatis, penatori fiscali, consultori

A bus, carcerum custodibus, & similibus dubitari potest: & posset qs fortassis satis probabiliter dicere alijs quoq; ministris competere, in quia fauores ampluari debent, non restringi. c. odia. de reg. iuris lib. 6. tem fauore fidei: in postremo quoniam eadem et in his ministris ratio reperiri videtur, quare idem statui oporteret. l. illud. ff. ad leg. Aquilia. ac sane quomodocumque res se habeat, satis videtur aquũ, vt Sanctitas sua etiã ad alios ministros extendat.

Vtrum id est notandum quod in rescripto conseruatur, videlicet: Quandiu in prosecutione huiusmodi negotij vos, & ipsi fueritis; vt intelligatur non tribui hoc privilegium ministris amotis ab hoc officio: quoniam cessante causa privilegij privilegium cessat. l. adigere. §. quamuis. ff. de iure patron. c. cũ cessante. de appellario.

A tunc ex his rescriptis, quorum cum Eymericus meminimus, respondetur ad dubium nobis aliquando propositum; an scilicet Inquisitor heretice prauitatis obligatus in forma camere ad soluendam pensionem, aut ad quodlibet aliud possit virtute obligationis excommunicari ob non solutionem, nam non posse in personam ipsius inquisitoris intentari aliquam actionem, aut excommunicationem ferri, durante officio per hec rescripta videtur esse certum: nec apparet inter privilegia præfecti Cameralis, vt etiam contra inquisitores possit censurã proferri, quare fauore fidei ne in officio impediatur absque expressa Romani Pontificis facultate, faciente de hoc privilegio mentione, ac illud reuocãte, nullus cuiusuis auctoritatis, aut potestatis existat, potest inquisitores censuris ecclesiasticis innodare.

Nec obstat, si dicatur, inquisitorem obligando se in forma camere huic privilegio renunciasse; quoniam respondeatur, quod cum aliquod beneficium seu privilegium concessum est toti potius alicui ordini, quam priuatis personis eius ordinis, tunc tali privilegio renuntiare non potest, c. si diligenti. extra de foro competen. & ibi communiter glof. Hostiensis. Jo an. And. & alij. quare cum privilegium prædictũ sit concessum toti ordini, & collegio inquisitorum: item propter publicam vtilitatem, nempe ob fidei fauorem, & vt hereses extirpetur, consequitur plene, vt ei renuntiare non possit.

Quod si dicas ex hoc damnificari contrabentes cum inquisitoribus, cum non possint ius suum consequi, respondebo id non esse ita, cum vel ad sanctissimum dominum Papam, qui quoslibet privilegiatos coercet, vel ad supremos inquisitores recursus haberi possit, qui re cognita iubeant, atque decernant, vt inquisitores, & iuri, & debitis suis satisfaciant: nõ enim debet officij ac privilegiorum suorum prætextu quemquam ledere. Clem. 1. §. 1. de heret. vbi communiter Doctores.

QVÆSTIO XXII.

An inquisitor absque incurfu excommunicationis requirere possit DD. temporales excommunicatos.

Victh.

Habetur supra pag. 132.

Inquisitores nequeunt ab inferioribus excommunicari.

An ministri inquisitorũ, hæc eorum notarij & nequeunt excommunicari.

Vicesima secunda quaestio est: Vtrum Inquisitor absq; incurtu pena excommunicationis, possit requirere dominos temporales, eorumq; officiales excommunicatos, quatenus iuxta officium suum praesent sibi auxilium, & fauorem?

Respondemus quod sic, vt patet in ca. Praesidentes de haeret. lib. 6. vbi dicitur sic. Praesidentes regimini alicuius regni, prouincia, siue loci licet excommunicati, vel de facto tantu, & non de iure iurisdictionem habentes, ac eorum officiales ad requisitione ordinariorum, vel delegatorum ipsorum, aut inquisitorum haeretice prauitatis no valentium sine mora dispendio, vel negotij periculo, recursum habere ad superiores (qui legitime in locis ipsis possint iustitiam exequi) possunt, & debet contra haeticos, credentes, fautores, receptatores, & defensores eorum, iustitia, & suum officium exercere. Ne requirentes huiusmodi excommunicatos, propter hoc sententia excommunicationis incurrunt. Non tamen praesidentibus praescribitur, vel officialibus eorundem, propterea in alijs casibus intelligatur concessum aliquid, vel permissum.

COMMENT. LXXI.

Alexandri IIII. est hoc rescriptum, quo proposita quaestio dirimitur, quod dedit Anagnina V. Caléd. Iunij, Pontificatus sui anno 6. qui incidit in annum Dom. MCCLIX. incipiebat: Quae sunt ista, id vidimus integrum, & authenticum in Archiuo inquisitionis Bononiensis.

Fauor e fidei respicit, & etiam inquisitoribus privilegium tribuit non vulgare: quoniam participans cum excommunicato maioris excommunicationis vinculo innodatos, minori excommunicationi supponitur. c. nuper. & c. si quidem de sent. excom. c. quonia multos, l. 1. q. 3. quod tamen incommodum hic fauore fidei emittant inquisitores.

Notat hoc privilegium Gondissalvus tract. de haeret. q. 19. num. 8. Joannes Roias sing. 59. incip. Excommunicatus est. & sing. 72. incipien. Gelta per Regem. idem tract. de haeret. par. 2. nu. 441. Nicolaus Arelatanus tract. de haeret. notabili 40. incipien. Quamuis tyrannus. quibus locis dicitur hoc esse speciale fauore fidei, vt notat etiam glossa in ca. 1. de Offic. Vicarij, lib. 6.

Est aliud etiam speciale: quoniam gesta per tyrannum ipso iure sunt nulla. c. fundamenta. §. quod si se eius. de electio. in 6. Clemen. pastoralis. de re iudic. l. decernimus. C. de sacros. Ecclesijs. at fauore fidei si iussu inquisitorum quid in haeticos exerceat tyrannus, aut alius iniustus dominus, validum est. ita praesentati.

Monebo tamen haec tunc locum habere, cum inquisitores no possunt sine mora dispendio superiores consulere: quod patet ex illis verbis: Non valentiu sine mora dispendio, &c. aliter enim in excommunicationem inciderent. glossa in c. praesidentes. verbo, dispendio. de haeret. lib. 6. & notat nominatim Gondissalvus praesentato loco.

QV AESTIO XXIII.

An Inquisitor, & eius socius se mutuo absolueri possint ab excommunicatione.

Vicesima tertia quaestio est: Vtrum inquisitor, ac eius socius, si forsan recognouerit se esse excommunicatis vinculo innodatos, aut et irregularitate ligatos, possint se mutuo absolueri, & in irregularitate etiam dispensare?

Respondemus quod sic, vt patet in litteris Urbani IV. tenoris sequentis.

Vnngoriam fidei valeatis liberius promouere, vobis auctoritate praesentium indulgemus, vt si vos, & fratres vestri ordinis socios vestros excommunicationis sententiam, & irregularitatem incurrere, aliquibus casibus ex humana fragilitate contingat, vel recolatis et incurrisset: quia propter iniunctum nobis officium ad Priores vestros de leui super hoc recurrere non potestis, mutuo vos super his absolueri, iuxta formam Ecclesie, & vobiscum auctoritate nostra dispensare possitis in casibus, in quibus dictis Prioribus, vt dicitur, est ab Apostolica sede concessum: Nulli ergo, &c.

COMMENT. LXXII.

Magnum est etiam hoc privilegium, et est duplex. vnum vt ab excommunicatione se possint absolueri: alterum vt super regularitate secum possint dispensare. concessit haec Urbanus anno Domini MCCLXI. idem refert Repertorium Inquisitorum verbo, irregularitas. §. si tamē, & Campegeus apud Zanchium cap. 3. in princ. Joannes Roias tract. de haeret. par. 2. num. 423.

Obseruanda tamē sunt illa rescripti verba: Quia propter iniunctum vobis officium ad Priores vestros de leui super hoc recurrere non potestis: Na a contrario sensu optime videtur sequi, Inquisitores non posse, aut no debere se mutuo absolueri ab his cōsiris, si facile, & sine fidei, & sacri officij detrimento ad suos possint recurrere superiores, a quibus mutuo absoluantur.

Et quauis haec sententia summo iure suuineri possit. altera hic aduersa benignior est, & fortassis verior, cum sit fauorabilis: nec argumentum a contrario sensu semper locum habet, vt latē docent Doctores in rub. ff. de offic. eius, cui mandata est iurisd.

Nun autem hoc privilegium Commiss. et inquisitorum competat, dubitari potest, & verius est coepere fauore fidei, sed de hoc alibi plenius scripsimus.

QV AESTIO XXIV.

Quibus casibus inquisitores excommunicationem Papae reuertam incurrant.

S V M M A R I V M.

In tribus casibus excommunicationem Papae reuertam incurrant.

Inquisitores mutuo se absolunt, & se cum in irregularitate dispensant.

- servatam incurrunt Inquisitores.*
- 2 Si contra iustitiam, & conscientiam ex odio, vel amore omittant procedere, &c.
 - 3 Si modis illicitis pecuniam extorqueant.
 - 4 Si bona Ecclesie ob delictum clericorum scienter fisco applicent.

Vicesima quarta questio est: Vtrum sint aliqui casus speciales excommunicatio nis, a quibus inquisitor non possit absolvi si incurrat, nisi per dominum nostrum Papam?

Relat. supra pag. 171.

1 Respondemus, quod sic: & sunt tres, vnus qui ponitur in cap. Multorum, §. verum, de har. in Clem. vbi dicitur sic:

2 Verum, & infra, Quod si odij, gratia, vel amoris, lucri, aut comodi temporalis obtentu, contra iustitiam, & conscientiam suam omiserunt contra quemquam procedere, vbi fuerit procedendum super huiusmodi prauitate: aut obtentu eodem, prauitatem ipsam, vel impedimentum officij sui alicui imponedo, cum super hoc presumpserint quocumque modo vexare (prater alias penas pro qualitate culpe imponendas eidem) Episcopus, aut superior, suspensionis ab officio per trienniu: alij vero excommunicationis sententias, eo ipso incurrant. A qua quidem excommunicationis sententia, qui eandem incurrunt, nisi per Romanum Pontificem nequeant (praterquam in mortis articulo, & tunc satisfactione premissa) absolutio nis beneficium obtinere: nullo in hac parte priuilegio suffragante.

Supra pag. 173.

3 Alij casus duo ponuntur in c. Nolentes. §. Et tam ipsorum de hare. in Clemen. vbi dicitur sic: Et tam ipsorum, quam Episcoporum, seu capitulorum sede vacante, super hoc deputatis Comissarijs, quibuscunque, districtius iniungentes, ne pretextu officij inquisitionis, quibusuis modis illicitis ab aliquibus pecuniam extorqueant.

4 Nec scienter attentent ecclesiarum bona ob clericorum delictum, predicti occasione officij, fisco etiam ecclesie applicare. Quod si fecerint in his, vel eorum altero fecerint, excommunicationis sententia eos subiacere decernimus ipso facto: A qua non possint absolui praterquam in mortis articulo, donec illis, a quibus extorserunt plenè satisfecerint de pecunia sic extorta. Nullis priuilegijs, pactis, aut remissionibus super hoc valituris.

COMMENT. LXXIII.

Quibus casibus non possit inquisitor se mutuo absoluere,

Hec questio superiorem limitat, & eius summa est: Tres esse casus, in quibus inquisitores mutuo se non absoluunt.

Primus est: cum omiserunt procedere contra quem procedere debuerant.

Secundus est: cum alicui hereseos crimen falso imposuerunt; aut dixerunt eos impediuisse sacrum officium, qui re vera non impedierunt. & hi duo continentur in Clem. 1. de heret. §. verum quia, hoc loco ab auctore relata, quamuis Emyericus vnū hic tantum casum contineri dicat.

Tertius est: cum illicitis modis pretextu officij pe-

A cunias extorserunt; ut in Clem. nolentes. §. Et tam ipsorum. de hare. ex quo loco auctor hic ponit duos casus, vnū de illicita extorsione pecuniarum, alterum de confiscandis ecclesiarum bonis ob delictum clericorum. & ita re vera erunt quatuor casus, duo in Clem. 1. et alij duo in Clem. 2. & vobis in memini. Campagnus apud Zauchinum, c. 3. 1. in principio, et Caiet. in summa verbo, excommunicatio. casu. seu. c. 2. in his ergo casibus inquisitores non se absoluunt mutuo.

Rursus et ab illis casibus non se possunt absoluere, quorum absolutio non est suis superioribus concessa, quod indicant non obscure illa rescripti verba relata in q. 23. proxime precedenti in fine dum dicitur: In casibus, in quibus dictis Prioribus (vt dicitur) est ab Apostolica sede concessum. Ergo a contrario sensu aliud est in casibus non concessis: quod est verum, & diligenter obseruandum.

B obseruandum tamen est, qd ab hoc, vt inquisitor subiaceat predictis & penè ex omissione procedendi contra quos procedere debuerat, requiritur non solum, vt illa omisso sit contra iustitiam, sed etiam contra conscientiam, & scientiam ipsius inquisitoris; Papa enim noluit predicta pena plesti inquisitores omittentes procedere, ex ignoratia, sed eos, qui cum intelligerent, ac scirent esse procedendum, odio, gratia, amore, pretio vel prece, contra iustitiam, & conscientiam propria omiserunt procedere vbi fuerat procedendum, aut contra processerunt, cum non debuissent. ita colligitur non obscure ex textu in dicta Clem. 1. §. verum, de heret. & docet nominatim Caietan. in summa verbo, excommunicatio. casu, seu. c. 2. quod etiam videtur posse colligi ex B. Antonino, par. 3. tit. 24. c. 7.

C seruit procedere vbi fuerat procedendum, aut contra processerunt, cum non debuissent. ita colligitur non obscure ex textu in dicta Clem. 1. §. verum, de heret. & docet nominatim Caietan. in summa verbo, excommunicatio. casu, seu. c. 2. quod etiam videtur posse colligi ex B. Antonino, par. 3. tit. 24. c. 7.

CONTRA QVOS POTEST procedere Inquisitor.

QVÆSTIO. XXV.

D An Inquisitor, vel quisquā alius procedere possit contra Papam deprehensum in harefi.

Vicesima quinta questio est: Vtrum inquisitor, vel quis possit procedere contra Papam deprehensum in heretica prauitate.

Respondemus, qd Inquisitor non: quia deleg. eius est, & consequenter inferior, inferior autem in superiorem non habet potestatem, vt 22. dist. Inferior, & ff. ad Trebel. l. ille à quo.

E Quis autem sit illius iudex, vel generale Conciliū, vel Cardinalium consistorium, nihil ad praesens negotium: sed de hoc vide Archidiaconum in cap. In fidei. de heret. lib. 6. in principio.

COMMENT. LXXIIII.

Grauis est difficultas, qua hoc loco proponitur: Et ad ea, que nec huius est loci, nec temporis nec nostre breuitatis.

Qui tenent summam Pontificem (postquam ritè & legi-